

Dödsorsaksregistret

2002

HS0301

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Hälso- och sjukvård

A.2 Statistikområde

Dödsorsaker

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

A.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: Socialstyrelsen
Adress: Rålambsvägen 3, 106 30 Stockholm
Kontaktperson: Charlotte Björkenstam
Telefon: 08-555 536 55
Telefax: 08-555 533 27
E-post: charlotte.bjorkenstam@socialstyrelsen.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: Socialstyrelsen
Adress: Rålambsvägen 3, 106 30 Stockholm
Kontaktperson: Charlotte Björkenstam
Telefon: 08-555 536 55
Telefax: 08-555 533 27
E-post: charlotte.bjorkenstam@socialstyrelsen.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Ja, enligt begravningslagen (1990:1144)

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Ingen gallring görs av registret. Uppgifterna är arkiverade t o m årgång 1995 hos SCB och fr o m årgång 1976 hos Socialstyrelsen.

A.9 EU-reglering

Finns i form av överenskommelse med Eurostat.

A.10 Syfte och historik

Syftet är att ge en årlig redovisning av den orsaksspecifika dödligheten samt dödlighetens utveckling med fördelning på dödsorsak, ålder och kön. En sådan redovisning byggd på samtliga dödsfall i riket har publicerats sedan 1911.

A.11 Statistikanvändning

WHO, Eurostat, Socialstyrelsen, Arbetskyddsstyrelsen, Folkhälsoinstitutet, Institutet för miljömedicin, landsting, kommuner, universitetsinstitutioner, sjukhus och enskilda forskare. Statistiken används främst för beskrivningar av befolkningens hälsa, bl a som underlag för det förebyggande arbetet inom hälso- och sjukvården, för uppföljning och utvärdering av olika insatser inom hälso- och sjukvården samt som underlag för forskningen.

A.12 Uppläggning och genomförande

Uppgifterna samlas in från dödsorsaksintygen. Vid registerproduktionen görs sedan kontroller mot folkbokföringsuppgifter. Dödsorsaksregistret innefattar samtliga avlidna som vid dödsfallet var folkbokförda i Sverige.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

-

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Totalundersökning

1.1.1 Objekt och population

Avlidna som vid dödsfallet var folkbokförda i Sverige, runt 95 000 per år.

1.1.2 Variabler

Personnummer, hemort (län, kommun, församling), underliggande dödsorsak, multipla dödsorsaker, skadans natur, dödsdatum, grund för dödsorsaksangivelse, alkohol, narkotika, diabetes, ålder och kön.

1.1.3 Statistiska mått

Antal, dödstal per 100 000, åldersstandardiserade dödstal med 2000 som standardpopulation och förlorade år.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Dödsorsaker enligt ICD:s fyrsiffriga detaljlista, ICD:s tresiffriga Basic Tabulation List och den europeiska kortlistan (65 grupper), ålder i femårsklasser och kön.

1.1.5 Referenstider

Kalenderår.

1.2 Fullständighet

Från och med 1997 ska ingen underrapportering förekomma. Även dödsfall där dödsorsaksintyg inte inkommit registreras. Tidigare år har en liten undertäckning funnits på ca 0,5%.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken är förenad med vissa tillförlitlighetsproblem. Framför allt finns en stor osäkerhet när det gäller tillförlitligheten i dödsorsaksuppgifterna av läkaren. Dessa kan grundas på olika undersökningsformer. Ju mer ingående en dödsorsaksundersökning är desto säkrare anses den uppgivna dödsorsaken vara.

2.2 Osäkerhetskällor

Ingen under- eller övertäckning. En ev brist i målpopulationen är att den inte täcker in samtliga dödsfall i Sverige utan endast dödsfallen i den folkbokförda befolkningen, oavsett om dödsfallet inträffar i Sverige eller utomlands

2.2.1 Urval

Totalundersökning.

2.2.2 Ramtäckning

2.2.3 Mätning

Totalundersökning. Uppgifterna samlas in på blanketten –dödsorsaksintyg- som fastställs av Socialstyrelsen efter samråd med SCB, Skatteverket och Rikspolisstyrelsen. Socialstyrelsen utfärdar föreskrifter och allmänna råd om dödsbevis och dödsorsaksintyg. Kontroll av de avlidna görs mot befolkningsstatistikens register över aviserade döda som grundas på uppgifter från dödsbeviset. Det stora mätproblemet i dödsorsaksstatistiken gäller tillförlitligheten i dödsorsaksuppgifterna. Internationella studier och även vissa tidigare genomförda svenska studier har visat att det finns en stor andel dödsorsaksintyg som har felaktiga uppgifter. Dödsorsaksintygets validitet varierar dock med den avlidnas ålder och den uppgivna dödsorsaken. Dödsorsaksuppgifterna är oftast säkrare för yngre personer än för äldre. Likaså är uppgifter om våldsam död och sjukdomar med dramatiskt förlopp mer tillförlitliga än uppgifter om kroniska tillstånd.

2.2.4 Svartsbortfall

Från och med 1997 finns inget bortfall då även dödsfall med okänd dödsorsak registreras. Bortfallet av enskilda variabler varierar. Dödsorsak kan i vissa fall trots ingående dödsorsaksundersökning inte fastställas. Ibland redovisas enbart diagnoser som snarare beskriver dödssättet än orsaken till döden, på dödsorsaksintyget. Exempel på detta är hjärtstillestånd eller andningsstillestånd. I vissa fall är dödsorsaken diffus och måste statistikföras som ”symptom och ofullständigt preciserade fall”. Sådana uppgifter måste ibland accepteras eftersom ytterligare uppgifter inte kan fås fram.

2.2.5 Bearbetning

Vid kodning av diagnosuttryck finns alltid risk för fel som inte upptäcks i senare bearbetningssteg. En kvalitetskontroll av kodningen har skett på 1995 års material. Denna visade att andelen felkodade intyg uppgick till 3,0% plus/minus 1,31.

2.2.6 Modellantaganden

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

De osäkerhetsmått som beräknats finns redovisade i publikationen ”Dödsorsaker 2002”.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Årligen.

3.2 Framställningstid

Nuvarande fördröjningen är drygt ett och ett halvt år.

3.3 Punktlighet

2002 års statistik var klar drygt ett och ett halvt år efter utgången av 2002. Vår ambition är att statistiken ska kunna publiceras drygt ett halvår efter utgången kalenderår.

4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Från och med 1980: Klassifikationsbyte 1987, men dödsorsaker kan jämföras med hjälp av Basic Tabulation List och den nordiska respektive europeiska listan. För vissa grupper är det även möjligt att jämföra på ICD:s detaljnivå. Nytt klassifikationsbyte 1997 som också inbegrep nya kodningsrutiner bl a av underliggande dödsorsak, gör att jämförelser med tidigare år inte alltid kan göras.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Dödsorsaksstatistiken kan jämföras med motsvarande data för andra länder. Ett stort arbete pågår inom EUROSTAT för att göra dödsorsaksstatistiken mellan olika länder mer homogen.

4.3 Sam användbarhet med annan statistik

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

SOS-publicering: Dödsorsaker 1911-1996. Dödsorsaker 1997-2002 finns på Socialstyrelsens hemsida. Där finns även det interaktiva programmet ”Folkhälsan i siffror” där dödsorsaker på ICD:s detaljnivå 1997-2002 finns med som en egen modul. I modulen ”Hur mår Sverige” finns åldersstandardiserad dödlighet med fördelning på ca 30 dödsorsaksgrupper för olika landsting och kommuner. Bägge

dessa finns att tillgå gratis på www.sos.se/epc

5.2 Presentation

Publikationen består huvudsakligen av tabeller (ca 200 sidor) samt ett inledande textavsnitt som beskriver statistikens historik, innehåll, bearbetning och kvalitet (ca 10 sidor). Fr o m 1994 års publikation innehåller publikationen även en översiktlig analys av utvecklingen i diagramform (ca 15 sidor).

5.3 Dokumentation

Sedvanlig registerdokumentation finns att tillgå på Socialstyrelsens hemsida www.sos.se/epc . Övrig dokumentation: Klassifikation av dödsorsaker i svensk statistik (MIS 1990:3).Handledning i utfärdande av dödsbevis (SCB och Socialstyrelsen).Handledning för granskning och rättning av dödsorsaksregistret (SCB).

5.4 Tillgång till primärmaterial

Dödsorsaksregistret finns tillgängligt för specialbearbetningar vid Socialstyrelsen. Specialbearbetningar som utförs på beställning är t ex åldersstandardisering, sökningar eller selekteringar ur Dödsorsaksregistret. För forskningsändamål kan efter sekretessprövning mer detaljerade uppgifter erhållas. Aktuell variabelförteckning för Dödsorsaksregistret finns på nätet www.sos.se/epc .

5.5 Upplysningstjänster

Charlotte Björkenstam, EpC, Socialstyrelsen.
Telefon: 08-555 536 55
E-post: charlotte.bjorkenstam@socialstyrelsen.se

Dan Bernhardson, EpC, Socialstyrelsen.
Telefon: 08-555 537 26
E-post: dan.bernhardson@socialstyrelsen.se

2004-10-28